

DIANA DAJNOWICZ-PIESIECKA

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Polityka i politycy w prasie XX i XXI wieku” (Białystok, 16–17 czerwca 2016 r.)

DOI: 10.15290/sp.2016.24.18

W dniach 16 i 17 czerwca 2016 r. w Białymstoku odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Polityka i politycy w prasie XX i XXI wieku”. Została zorganizowana przez Zakład Ruchów Społecznych i Politycznych Instytutu Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku oraz Instytut Studiów Kobiety. Doceniając ważkość tematyki przewodniej konferencji, swoimi patronatami honorowymi objęli ją Marszałek Województwa Podlaskiego – Jerzy Leszczyński oraz Prezydent Miasta Białegostoku – Tadeusz Truskolaski. Z uwagi na bogaty harmonogram konferencji, obrady podzielono odpowiednio na panele tematyczne.

Wystąpienie inauguracyjne wygłosiła główna inicjatorka konferencji – dr hab. Małgorzata Dajnowicz, prof. UwB, kierownik Zakładu Ruchów Społecznych i Politycznych Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB. Powitawszy przybyłych gości, prelegentów i uczestników konferencji, przekazała głos dr hab. Joannie Sadowskiej, prof. UwB – dziekan Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB oraz dr. hab. Janowi Snopko, prof. UwB – dyrektorowi Instytutu Historii i Nauk Politycznych UwB, którzy zgodnie podkreślili wysoką wartość merytoryczną spotkania, zwracając jednocześnie uwagę na to, jak ważną rolę odgrywają prasa i dziennikarze w kształtowaniu polskiej sceny politycznej.

Obrady plenarne konferencji rozpoczęło wystąpienie dr. hab. Daniela Grinberga, prof. UwB. Zaprezentował on słuchaczom referat pt. *Ideotwórcze dzienniki i czasopisma europejskie w XIX wieku*. Drugą prelegentką w panelu była prof. zw. dr hab. Ewa Maj z Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Swoim referatem *Politycy – publicyści prasowi w Polsce* przybliżyła słuchaczom działalność publicystyczną Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Stanisława Mackiewicza.

Kolejną referentką, dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, prof. UJK, z Instytutu Dziennikarstwa i Informacji Wydziału Humanistycznego Uni-

wersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, wystąpiła z tekstem *Kult Józefa Piłsudskiego na łamach „Bluszczu” w okresie dwudziestolecia międzywojennego*. Prof. Chwastyk-Kowalczyk zwróciła uwagę, iż eksponowanie na łamach „Bluszczu” takich bohaterów narodowych, jak Józef Piłsudski służyło rozbudzaniu i podtrzymywaniu świadomości narodowej kobiet żyjących w dwudziestoleciu międzywojennym.

Czwartą prelegentką w omawianym panelu była reprezentantka Instytutu Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie – dr hab. Magdalena Mikołajczyk, prof. UP, która wygłosiła referat pt. *Dziennikarze, ideolodzy, rewizjoniści w Polsce przelomu lat 50. i 60. Role i osobliwości strategii komunikacyjnych*. Autorka zarysowała sylwetkę zawodu dziennikarza w Polsce poststalinowskiej, który w swojej twórczości realizował misję ideologiczną i cechował się wysokim stopniem upartyjnienia.

Piąty, ostatni w tej części konferencji, referat *Lutz Bachmann, lider PEGIDY i jego wizerunek w prasie niemieckiej* przedstawił dr hab. Jarosław Macała, prof. UZ z Instytutu Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. W swoim wystąpieniu omówił aktualne problemy społeczeństwa europejskiego związane z kryzysem koncepcji wielokulturowości i integracją imigrantów oraz przybliżył postać Lutza Bachmanna – lidera stowarzyszenia „Patriotyczni Europejczycy przeciw islamizacji Zachodu” (PEGIDA).

Po obradach plenarnych uczestnicy, prelegenci i goście konferencji udali się na zwiedzanie Kampusu UwB, w tym Uniwersyteckiego Centrum Przyrodniczego im. prof. A. Marychy oraz Gabinetu Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego. Po tej atrakcji kontynuowano merytoryczne obrady, które odbywały się w dwóch równoległe trwających sekcjach tematycznych.

Dr hab. Ewa Danowska, reprezentująca Polską Akademię Umiejętności, swoją prelekcją *Wizerunek cesarza Franciszka Józefa i na łamach „Czasu” i „Naprzodu” (1900–1916)* rozpoczęła pierwszą sekcję obrad. W wystąpieniu przedstawiła audytorium różnice w prezentowaniu wizerunku cesarza monarchii austro-węgierskiej na łamach dwóch odmiennych ideowo periodyków – konserwatywnego dziennika „Czas” i socjaldemokratycznego „Naprzód”.

Następnie głos zabrał mgr Waldemar Barszczewski z Uniwersytetu w Białymstoku. Wystąpił on z referatem pt. *Kwestia parlamentarna w polskich czasopiśmie kobiecych w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku*, w ramach którego opowiedział o problematyce udziału kobiet w życiu politycznym II Rzeczypospolitej. Uwagę słuchaczy zwrócił również na fakt, iż czasopisma takie jak „Bluszczy”, „Głos Kobiet”, „Ziemianka Polska”, „Kobieta Współczesna” czy „Moja Przyjaciółka” starały się aktywizować Polki w sferze politycznej.

Trzecim prelegentem w panelu był mgr Łukasz Jędrzejcki z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, który przedstawił opracowanie *Wizerunek Bolesława Bieruta na łamach tygodnika „Przekrój”*. Referent omówił wyniki analizy tekstów ukazujących się w „Przekroju” w latach 1945–1956. Stwierdził, iż Bolesław Bierut był kreowany przez periodyk na jednego z głównych inicjatorów nowej konstytucji.

Następna prelegentka, mgr Małgorzata Wrześniewska z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, przedstawiła referat pt. *Wizerunek prezydenta Andrzeja Dudy na łamach Tygodnika Katolickiego „Niedziela” w roku 2015*. Opisała słuchaczom aktywność pisma w zakresie czynnego włączania się w prezydencką kampanię wyborczą Andrzeja Dudy w 2015 r., wskazując jednocześnie, iż obecny prezydent był przedstawiany przez tygodnik nie tylko jako polityk, lecz także jako katolik, przykładowy mąż i ojciec. Następnie dr Justyna Olędzka z Uniwersytetu w Białymstoku zaprezentowała audytorium referat pt. *Obraz prezydentury Dmitrija Miedwiediewa na łamach polskich tygodników opinii*.

Sekcję tematyczną odbywającą się równoległe rozpoczęło wystąpienie dr. hab. Krzysztofa Buchowskiego, prof. UwB, który wygłosił referat pt. *Polska i Polacy w opiniach prasy litewskiej na przełomie XX i XXI w.* Profesor Buchowski omówił nastawienie litewskich czasopism wysokonakładowych („Lietuvos Aidas”, „Lietuvos Rytas”, „Lietuvos Žinios”, „Respublika”, „Veidas”) do Polski oraz Polaków, stwierdzając, iż prasa litewska koncentruje się przede wszystkim na lokalnej problematyce, poruszając przy tym wyjątkowo rzadko kwestie mniejszości polskiej na Litwie.

Jako drugi w panelu wystąpił dr hab. Grzegorz Zackiewicz z Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB prezentując referat pt. *Francuska kampania prezydencka 2002 roku w świetle ówczesnych polskich komentarzy prasowych*. Odniósł się w nim do zaskakującego wyniku pierwszej tury wyborów, w której najwięcej głosów uzyskał Jacques Chirac i Jean-Marie Le Pen – lider Frontu Narodowego. Dodatkowo przywołał ówczesną opinię polskiej prasy, w ocenie której pierwsza tura wyborów była zbędna, gdyż wyścig o fotel prezydencki miał się rozegrać między Jacquesem Chirakiem a Lionelem Jospinem.

Kolejna prelegentka – dr Beata Goworko-Składanek z Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB wystąpiła z referatem pt. *Media i polityka w Rosji. Stan badań nad zaufaniem Rosjan do mediów*. Na podstawie analizy sondaży przeprowadzonych przez Wszechrosyjskie Centrum Badania Opinii Publicznej, Samodzielną Niekomercyjną Organizację Analityczną Centrum Jurija Levady i Fundację Opinii Publicznej w latach 2009–2016 autorka wywiodła,

że rosyjska opinia publiczna wykazuje większe zaufanie wobec rosyjskiej centralnej telewizji niż wobec zagranicznych środków masowego przekazu bądź kanałów niezależnych.

Mgr Agnieszka Śliwa z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego zaprezentowała audytorium referat pt. *Publicystyka Tomasza Lisa na łamach „Newsweek Polska” w 2015 roku*. Prelegentka, na podstawie analizy 52 numerów Newsweeka z 2015 roku, wykazała, że teksty tam publikowane najczęściej krytykowały Prawo i Sprawiedliwość, poddając jednocześnie ocenie działalność Platformy Obywatelskiej.

Referat pt. *Polityczne wywiady „Playboya” za lata 2006–2015* przedstawiła mgr Agnieszka Warzyńska z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. Autorka omówiła wywiady udzielane przez polskich polityków na łamach magazynu, zauważając, że jedyną kobietą udzielającą wywiadu dotyczącego sfery polityki była jak dotąd Jadwiga Staniszkis.

Po zaprezentowaniu wszystkich referatów, pierwszy dzień konferencji zwieńczyła dyskusja podsumowująca.

Drugiego dnia konferencji nt. *Polityka i politycy w prasie XX i XXI wieku* uczestnicy również obradowali w równoległe odbywających się panelach tematycznych, których moderację powierzono prof. UJK dr hab. Jolancie Chwastyk-Kowalczyk oraz prof. UPwK dr hab. Magdalenie Mikołajczyk.

Wystąpienie prof. UwB dr hab. Małgorzaty Dajnowicz pt. *Wybory 1989 r. w świetle wysokonakładowych periodyków kobiecych* rozpoczęło obrady w pierwszym panelu tematycznym. Prelegentka, na podstawie analizy materiałów publikowanych m.in. w „Zwierciadło”, wskazała, że w czasopiśmie przedstawiano sylwetki kobiet polityki związanych przeważnie z Ligą Kobiet Polskich, które jednak sporadycznie przełamywały relacje dotyczące działaczek NSZZ „Solidarność”.

Drugie wystąpienie nt. *Polityka Polski Ludowej wobec Polaków w ZSRR w świetle wybranych tytułów prasowych (1945–1948)* zaprezentował dr Wojciech Marciniak z Wydziału Historyczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Wskazał on, że poruszanie problematyki repatriacyjnej często odnosiło się m.in. do straty Kresów Wschodnich przez Polskę.

Mgr Ewa J. Borodzicz z Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB przedstawiła referat pt. *Praca zawodowa kobiet na łamach „Zwierciadła” (1982–1990)*. Prelegentka opierając się na analizie tekstów publikowanych na łamach tygodnika „Zwierciadło”, omówiła rodzaje podejmowanych przez kobiety prac, wskazując jako najczęściej opisywane zawody ekspedientki, robotnicy, nauczycielki i pracę w służbie zdrowia.

Referat pt. *Wybory parlamentarne i wybory do rad narodowych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na łamach „Kobieta i Życia” (do 1989 roku)* wygłosiła mgr Urszula Ćwik z Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB. Prelegentka wskazała, że problematyka wyborcza i polityczna była poruszana na łamach czasopisma „Kobieta i Życie” w sposób zminimalizowany i zazwyczaj ograniczało się do treści o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Kolejne wystąpienie *Datum i novum wojny w polskich tygodnikach opinii – spór władzy i opozycji wokół Komitetu Obrony Demokracji* zostało zaprezentowane przez mgr. Jana Szczepańskiego z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Autor na podstawie analizy czterech polskich tygodników opinii („wSieci”, „Do Rzeczy”, „Polityka”, „Newsweek Polska”) doszedł do przekonania, iż stan konfliktu i skłócenia dostrzegalny jest raczej pomiędzy analizowanymi tygodnikami, a nie rzeczywistą sytuacją w kraju.

Mgr Natalia Nowaczyk reprezentująca Uniwersytet Kazimierza Wielkiego przedstawiła referat pt. *Prasa kształtowana przez władzę czy władza kształtowana przez prasę? Problematyka relacji*. Autorka zarysowała słuchaczom wzajemne oddziaływanie na siebie władzy i prasy. Wystąpienie mgr Nowaczyk zakończyło obrady pierwszej sesji tematycznej drugiego dnia konferencji.

Jednocześnie w panelu drugim jako pierwszy z referatem nt. *Bogusław Miedziński – nieformalny lider propagandy rządowej w latach 1928–1938* wystąpił dr hab. Arkadiusz Adamczyk, prof. UJK z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Wydziału Filologiczno-Historycznego UJK – Filia w Piotrkowie Trybunalskim.

Drugi referat w sesji zatytułowany *Prasa a administracja lokalna w latach 1918–1939. Konteksty i uwarunkowania* zaprezentował dr hab. Janusz Mierzwa reprezentujący Uniwersytet Jagielloński. Prelegent przedstawił przedmiotowy problem w ujęciu regionalnym oraz lokalnym. Na podstawie analizy „Dziennika Białostockiego”, „Kurierza Poznańskiego”, „Pielgrzym” i „Polski” stwierdził, że w okresie dwudziestolecia międzywojennego administracja przede wszystkim traktowała prasę jako instrument przekazujący społeczeństwu najważniejsze informacje, co jednak uległo silnym zmianom po przejęciu władzy w 1926 r. przez Józefa Piłsudskiego oraz jego politycznych zwolenników.

Kolejna prelegentka, prof. UŁ dr hab. Marta Sikorska-Kowalska z Uniwersytetu Łódzkiego, wystąpiła z referatem pt. *Wybory do Dumy w cieniu rewolucji 1905–1907 r. w świetle łódzkiej gazety „Rozwój”*. Autorka zauważyła, że wybory do Rosyjskiej Dumy Państwowej, które odbywały się w cza-

sie rewolucji, były próbą sił politycznych, zarówno w odniesieniu do Łodzi, jak również do całego Królestwa Polskiego. Ponadto prof. Sikorska-Kowalska wskazała, iż treści zamieszczane na łamach „Rozwoju” wskazywały, że czasopismo to sympatyzowało z łódzką endecją, a publikowane tam teksty przyczyniły się do sukcesu wyborczego ugrupowania Romana Dmowskiego.

Jako czwarty głos zabrał dr Kamil Śmiechowski reprezentujący, podobnie jak jego przedmówcy, Uniwersytet Łódzki. Prelegent przedstawił referat pt. *„d iluzji jedności do realiów konfliktu. Upolitycznienie miejskiego dyskursu prasowego w dobie rewolucji 1905 roku*, w którym zwrócił uwagę na zbiegające się w czasie wydarzenia rewolucyjne i zmiany w postrzeganiu prasy jako środka masowego przekazu. W swojej wypowiedzi podkreślił, że trwająca w latach 1905–1907 rewolucja rosyjska wywarła wpływ na zwiększenie liczby publikacji politycznych na łamach takich czasopism, jak m.in. „Goniec Łódzki”, „Kurier Łódzki” czy „Kurier Warszawski”.

Piątą prelekcję nt. *Rola prasy w rozwoju Narodowej Demokracji (1893–1939)* wygłosiła dr Aneta Dawidowicz z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka omówiła znaczenie prasy dla rozwoju obozu narodowodemokratycznego, który wykorzystywał czasopisma do upowszechniania myśli politycznej. Nadmieniła też, że w prasie publikowano utwory literackie o silnym wydźwięku narodowym.

Z ostatnim referatem w sekcji drugiej wystąpiła mgr Maria Bauchrowicz-Tocka reprezentująca Uniwersytet w Białymstoku. W swoim wystąpieniu pt. *Wpływ prasy na kreowanie życia politycznego i społecznego międzywojennej Łomży na przykładzie „Wspólnej Pracy”* wyjaśniła, że na podstawie analizy materiałów z tytułowego pisma zaobserwowała jego konsekwencję w propagowaniu postaw demokratycznych oraz we wspieraniu zmian prowadzących do rozwoju wolności i tolerancji. Prelegentka zwróciła także uwagę, że do zmian na lepsze przekonywano czytelników rzeczywistym zaangażowaniem pisma w ich sprawy np. poprzez ujawnianie nieprawidłowości, przytaczanie faktycznych historii z personalnym wskazaniem winnych i pokrzywdzonych.

Wystąpienie mgr M. Bauchrowicz-Tockiej było ostatnim referatem wygłoszonym podczas konferencji. Po zakończeniu merytorycznych obrad głos zabrała inicjatorka wydarzenia – prof. UwB dr hab. Małgorzata Dajnowicz. W pierwszej kolejności z wielkim uznaniem wyraziła się o wszystkich prelegentach, których bogate merytorycznie wystąpienia pozwoliły w pełni zrealizować najważniejsze cele i założenia konferencji. Następnie prof. Dajnowicz podsumowała kluczowe wątki obrad konferencyjnych, podkreślając, że temat

przewodni spotkania jest wciąż aktualny w dyskusjach naukowych przedstawicieli nauk humanistycznych i społecznych. Kończąc, zaprosiła wszystkich obecnych do kontynuowania naukowych dyskusji o polityce i politykach w prasie, ponieważ temat, choć drobiazgowo omówiony podczas konferencji, wciąż pozostaje niewyczerpany.

Diana Dajnowicz-Piesiecka, mgr prawa, doktorantka na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

e-mail: ddajnowicz@gmail.com